

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/68/2019
Identifikačné číslo spisu:	7208209539
Dátum vydania rozhodnutia:	12.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7208209539.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore nebohého žalobcu O. H., U., C. P. XXXX/X, zomrelého XX. G. XXXX, proti žalovanému Ing. Z. J., U., Q. 6, zastúpenému advokátom JUDr. Petrom Krafčíkom, Michalovce, Štefánikova 4, o zaplatenie 66.387,83 eura s prisl., vedenom na Mestskom súde Košice (pôvodne na Okresnom súde Košice II) pod sp. zn. K2-20C/143/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 08. augusta 2017 sp. zn. 5Co/410/2016 v spojení s opravným uznesením zo 04. marca 2019 sp. zn. 5Co/410/2016, takto

rozhodol:

V dovolacom konaní pokračuje na strane žalobcu s dedičmi pôvodného žalobcu nebohého O. H., narodeného XX. N. XXXX, naposledy bytom U., C. P. XXXX/X, zomrelého XX. G. XXXX, 1/ G. H., narodenou XX. P. XXXX, Y., U. XXXXX/XX, 2/ A. U., narodenou XX. N. XXXX, U., E. XXX/XXA, 3/ O. U., narodenou XX. H. XXXX, U., D. XXX/XX.

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Súd prvej inštancie (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom č. k. 20C/143/2014-245 zo dňa 25. septembra 2015 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 66.387,83 eura s 8 % ročným úrokom z omeškania od 02. 05. 2005 do zaplatenia, do 3 dní po právoplatnosti rozsudku (výrok I.), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.) a o trovách konania rozhodol až po právoplatnosti vo veci samej (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštancie zistil, že strany sporu uzatvorili dňa XX. XX. XXXX zmluvu o pôžičke v zmysle § 657 a nasl. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), v zmysle ktorej žalobca ako veriteľ požičal žalovanému ako dlžníkovi peňažné prostriedky v hotovosti vo výške 2.000.000 Sk (66.387,83 eura). Dlžník sa zaviazal peňažné prostriedky vrátiť veriteľovi najneskôr do 01. 05. 2005 v minimálnych

mesačných splátkach vo výške 50.000 Sk, počnúc dňom XX. XX. XXXX do úplného zaplatenia (vyrovnaní dlžnej sumy). Zároveň sa veriteľ a dlžník dohodli na zmluvnej pokute vo výške 1 % denne z nesplatennej výšky dlžnej požičanej sumy v prípade, že dlžník nedodrží splátkový kalendár uvedený v predošlom. Na uvedenej zmluve bolo zároveň prehlásenie žalovaného v tomto znení: „ja inžinier Z. J. týmto prehlasujem, že peňažné prostriedky vo výške dva milióny slovenských korún som prevzal od veriteľa O. H. v hotovosti dňa XX. XX. XXXX, čo potvrdzujem svojím podpisom. V Košiciach dňa XX. XX. XXXX.“, ďalej nasledovali podpisy veriteľa a dlžníka, o pravosti ktorých strany sporu nevzniesli žiadne námietky.

1.2. Žalovaný tvrdil, že v skutočnosti nedošlo k uzavretiu žiadnej zmluvy o pôžičke a nedošlo k reálnemu odovzdaniu žiadnych peňazí zo strany žalobcu jemu, teda, že uvedená zmluva o pôžičke je zmluva fingovaná a preto podal dňa 26. 03. 2008 na súd žalobu o určenie neplatnosti zmluvy. Konanie o tejto žalobe sa viedlo na tunajšom súde pod sp. zn. 17C/38/2008. V tomto konaní súd zistil taký skutkový stav, na základe ktorého vyhodnotil a určil, že uvedená zmluva o pôžičke zo dňa 15. 04. 2004 je neplatná. V dôsledku odvolania sa O. H., t.j. žalovaného v tom konaní proti uvedenému rozsudku, Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 11Co/332/2010 zo dňa 30. 04. 2012 zrušil uvedený rozsudok a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V zrušujúcom uznesení krajský súd zdôraznil, že zmluva o pôžičke podľa § 657 a nasl. OZ je neformálnou, ale reálnou zmluvou a k jej platnému uzavretiu zákon vyžaduje nielen dohodu strán o predmete pôžičky a o čase jej vrátenia ale i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky (peňazí) veriteľom dlžníkovi. V posudzovanom prípade skutočnosť, že žalobca (ako dlžník) prevzal od žalovaného (ako veriteľa) peňažné prostriedky v sume 2 000 000 Sk vyplývala z písomnej zmluvy o pôžičke zo dňa XX.X.XXXX, na ktorej podpis žalobcu je úradne (pred notárom) overený, pričom žalobca vystavil aj príjmový pokladničný doklad zo dňa 15.4.2004 o prijatí tejto sumy ako to vyplývalo z dokladu (príjmového pokladničného dokladu), preto pokiaľ žalobca v konaní tvrdil, že k odovzdaniu peňazí reálne nedošlo, dôkazné bremeno vo vzťahu k uvedenej žalobcom tvrdenej skutočnosti, ktorá bola v jeho záujme zaťažovalo v konaní žalobcu a nie žalovaného. Po tomto rozhodnutí krajského súdu, žalobca podaním zo dňa 03. 10. 2013 vzal svoj návrh na začatie konania v celom rozsahu späť a Okresný súd Košice II uznesením zo dňa 17. 10. 2013 konanie zastavil.

1.3. Predmetom konania bolo plnenie zo zmluvy o pôžičke, uzatvorenej dňa XX. XX. XXXX medzi stranami sporu, ktorú súd prvej inštancie v tomto prípade vzhľadom na výsledok sporu Okresného súdu Košice II sp. zn. 17C/38/2008 považoval za platnú zmluvu, nakoľko v tom konaní nebol preukázaný opak, teda nebola preukázaná jej neplatnosť. Aj v tomto konaní sa súd prvej inštancie stotožnil so závermi Krajského súdu v Košiciach v konaní pod sp. zn. 17C/38/2008, v zmysle ktorého dôkazné bremeno preukázať, že žalobca reálne neposkytol žalovanému peniaze žalovaného, v tomto konaní žalovaného. Žalovaný v tomto konaní žiadne iné dôkazné prostriedky súdu neuviedol, nenavrhol, aby súd iné dôkazy vykonal ako tie, ktoré už boli v konaní pod sp. zn. 17C/38/2008 vykonané. Súd prvej inštancie preto vychádzal zo záverov vyplývajúcich v konaní pod sp. zn. 17C/38/2008, v ktorom nebolo preukázané, že by žalobca finančné prostriedky žalovanému neposkytol (neposkytnutie finančných prostriedkov). Súd prvej inštancie v tomto konaní vychádzal z dôkazu predloženým žalobcom, a to zmluvy o pôžičke, súčasťou ktorej je aj potvrdenie o prevzatí žalovanej sumy.

1.4. Súd prvej inštancie poukázal na to, že zmluva o pôžičke je zmluvou reálnou, nakoľko na vznik záväzkového vzťahu vzniknutého z tejto zmluvy sa vyžaduje aj reálne odovzdanie vecí dlžníkovi, v danom prípade peňazí dlžníkovi. Skutočnosť, že došlo k reálnemu odovzdaniu peňazí zo strany žalobcu žalovanému vyplývala zo zmluvy o pôžičke, uzavretej dňa XX. XX. XXXX, z jej článku III. označeného ako záverečné ustanovenia. V konaní opak preukázaný nebol, preto súd prvej inštancie žalobe v celom rozsahu vyhovel, a zaviazal žalovaného zaplatiť sumu 2.000.000 Sk (66.387,83 eura), keďže v zmysle § 559 ods. 1 a 2 OZ k zániku záväzku dochádza jeho splnením dlhu a žalovaný si svoju povinnosť vyplývajúcu zo záväzkového vzťahu založeného zmluvou o pôžičke dobrovoľne nesplnil.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 08. augusta 2017 sp. zn. 5Co/410/2016 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (výrok I.) a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II.).

2.1. V tomto spore boli podľa odvolacieho súdu neopodstatnené námietky žalovaného, lebo zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 25. 09. 2015 vyplývalo a o tom dobre vedeli obe strany sporu, že mali priestor v

zmysle § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), účinného v čase priebehu pojednávania, na zhrnutie svojich návrhov a vyjadrenie sa k dokazovaniu i právnej stránke veci, čo napokon obe strany využili. Ak by žalovaný považoval vykonanie dôkazov za nedostačujúce alebo zastával iný názor, že boli vykonané nezákonným spôsobom, mohol tak namietat už v tomto štádiu súdneho konania, ale naopak on vo svojom záverečnom vyjadrení poukázal na konanie pod sp. zn. 17C/38/2008, ktoré absolútne nemá s týmto konaním súvislosť, keďže jednoznačne vedel, čo bolo obsahom tohto súdneho spisu a že v inom konaní bolo rozhodnuté už inak. Napokon súd prvej inštancie vykonal dôkaz listinami, oboznámil spisový materiál spisom sp. zn. 17C/38/2008 a prítomné strany sporu zhodne uviedli, že nežiadajú rozhodnutie ani zápisnice čítať, tzn. že vedeli o ich obsahu a aj z časovej následnosti týchto konaní jednoznačne vyplývalo, že o inom konaní v spore sp. zn. 17C/38/2008 vedel tak žalobca ako aj žalovaný.

2.2. Odvolací súd bol toho názoru, že súd prvej inštancie jasne a zrozumiteľne zaujal stanovisko k pôžičke, pretože peniaze riadne žalovanému odovzdal žalobca, pri odovzdávaní peňazí boli sami v čase, kedy peniaze odovzdal, už bola vypracovaná aj písomná zmluva o pôžičke, ktorú vypracoval sám žalovaný. Žalovaný bol u notára overiť podpisy, existoval len jeden originál zmluvy o pôžičke. Ohľadne tvrdení žalovaného, že by išlo pôvodne o fingovanú zmluvu o pôžičke, žalobca vo svojom dôkaznom bremene poukazoval na dôkazy vykonané v súdnom konaní pod sp. zn. 17C/38/2008 ako aj na tú skutočnosť, že v inom konaní žalovaný (ako žalobca v konaní) neunesol dôkazné bremeno ohľadne neplatnosti tejto zmluvy, a preto zobral návrh späť. Aj odvolací súd ako aj súd prvej inštancie v inom spore, vo veci pod sp. zn. 17C/38/2008 považovali za platnú zmluvu o pôžičke zo dňa 15. 04. 2004, pretože v inom konaní nebol preukázaný opak, teda nebola preukázaná jej neplatnosť. Súd prvej inštancie aj v tomto konaní preto vychádzal zo záverov z konania pod sp. zn. 17C/38/2008, lebo ak žalovaný neponúkal žiadne dôkazné prostriedky na svoje tvrdenie, že žiadne peniaze neboli požičané od žalobcu, potom to mal dokazovať v inom konaní a aj keď dôkazy boli vykonané aj v tomto konaní pod sp. zn. 20C/143/2014 súdom prvej inštancie, musel súd prvej inštancie vychádzať aj z dôkazov vykonaných v konaní pod sp. zn. 17C/38/2008. Na základe vyššie uvedeného nebolo teda preukázané, aby žalobca (teraz žalovaný v tomto konaní) finančné prostriedky inému, t.j. teraz žalovanému neposkytol.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhoval, aby dovolací súd napadnutý rozsudok v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na nové konanie.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces namietal v súvislosti s nevykonaním dôkazu listinou ani jej prečítaním, ani oznámením jej obsahu, čo sa následne premietlo aj do roviny vecnej nesprávnosti rozsudku súdu prvej inštancie. Keďže súd prvej inštancie dôsledkom toho, že listinné dôkazy riadne nevykonal, tieto následne ani nevyhodnocoval, ani na ne neprihliadol. Žalovaný mal za to, že prvoinštančný súd vôbec nevyhodnocoval listinné dôkazy z pripojeného súdneho spisu bývalého Okresného súdu Košice II pod sp. zn. 17C/38/2008. Odvolací súd túto vadu zmätočnosti nevzhladol a na namietanú argumentáciu žalovaného odpovedal iba tým, že nedostačujúce vykonanie dôkazov mal namietat už v štádiu konania pri záverečnom prednese. Dovolateľ sa zároveň nestotožnil s vyjadrením odvolacieho súdu, že žalovaný poukázal na konanie pod sp. zn. 17C/38/2008, ktoré absolútne nemalo súvislosť s týmto konaním. Mal za to, že práve v tomto konaní sa vykonalo množstvo dôkazov o samotnej fiktívnej pôžičke, ktorá bola základom pre posúdenie predmetného sporu. Odvolací súd si zároveň v rámci svojho odôvodnenia protirečil, keď v inej časti (bod 25.) uviedol, že súd prvej inštancie musel vychádzať aj z dôkazov vykonaných v konaní pod sp. zn. 17C/38/2008.

3.2. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ videl pri riešení otázky (ne)vykonania listinných dôkazov. Tvrdil, že obe strany sporu opakovane poukazovali na dôkazy, tvoriace obsah spisu pod sp. zn. 17C/38/2008, ktorý považovali za nositeľa dôkazných prostriedkov. Z obsahu zápisnice z pojednávania súdu prvej inštancie zo dňa 25. 09. 2015 bolo podľa žalovaného zrejmé, že jednotlivé listiny čítané neboli, a rovnako nebol oboznámený obsah tej-ktorej listiny. Podľa žalovaného oboma stranami označované dôkazy - listiny tvoriace obsah spisu neboli vykonané spôsobom podľa Občianskeho súdneho poriadku (účinného v čase rozhodovania na súde prvej inštancie). Na uvedenom nemohlo nič zmeniť ani vyhlásenie strán sporu, že obsah listín poznajú, pretože chýbalo v zmysle zásady ústnosti a bezprostrednosti súdneho konania ich vykonanie tak, ako to vyžadoval § 129 ods. 1 OSP. Dovolateľ svoje tvrdenia podoprel ustálenou rozhodovacou praxou

reprezentovanou rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/221/2007 v zmysle ktorého, konštatovanie tzv. oboznámenie dokladov nie je zákonom predpísaným spôsobom vykonania dôkazu. Spôsob vykonania dôkazu musí jednoznačne vyplývať zo zápisnice o pojednávaní. Buď musí byť v zápisnici uvedené, že bola prečítaná určitá presne označená listina, alebo musí zo zápisnice vyplývať, že sudca oznámil obsah tejto listiny.

4. Žalobca sa vo vyjadrení k dovolaniu nestotožnil s dovolacou argumentáciou žalovaného a žiadal, aby dovolací súd zamietol dovolanie ako nedôvodné a žalobcovi priznal náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. Najvyšší súd z obsahu spisu zistil, že pôvodný žalobca neb. O. H., naposledy bytom U., C. namiesto XXXX/X, zomrel dňa XX. XX. XXXX. V zmysle potvrdenia súdnej komisárky JUDr. I. U. o okruhu dedičov bol na pojednávaní konanom dňa 03.10.2024 ustálený okruh zákonných dedičov a to 1/ G. H., 2/ A. U. a 3/ O. U.. S poukazom na ustanovenia § 438 ods. 1, § 161 ods. 1, § 61, § 63 ods. 1 a 2 a § 66 CSP najvyšší súd rozhodol, že v konaní bude pokračovať s dedičmi pôvodného žalobcu označenými vyššie tak, ako je uvedené v prvom výroku tohto rozhodnutia.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolať uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolať uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

10. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolaťu tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3.1).

12. Žalovaný vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP de facto tým, že postup súdu prvej inštancie nebol v súlade s ustanovením § 129 ods. 1 OSP, pretože súd listinné dôkazy na pojednávaní 25. septembra 2015 riadne nevykonával a následne aj nesprávne vyhodnotil. Dovolať

zároveň spochybnil aj procesný postup odvolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou a jeho odôvodnenie bolo nepreskúmateľné (bod. 3.1.).

13. K námietke ohľadom (ne)vykonania dôkazov možno (vo všeobecnosti) uviesť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej inštancie a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (napr. problematika opomenutého dôkazu) alebo či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo chybné. Je tomu tak v prípade, ak existujú výrazné rozpory medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami alebo, keď sú právne závery súdu alebo orgánu verejnej moci v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia meritórneho rozhodnutia nevyplyvajú. Ide o prípady svojvoľného hodnotenia dôkazov vykonaného bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu (m. m. I. ÚS 548/2015, IV. ÚS 607/2021, III. ÚS 104/2022, I. ÚS 417/2022). Nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

14. Podľa § 122 OSP súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

15. Podľa § 123 OSP účastníci majú právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali.

16. Podľa § 125 OSP za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov (strán sporu). Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

17. Podľa § 129 ods. 1 OSP dôkaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu alebo samosudca na pojednávaní alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak súd vo veci nenariaďuje pojednávanie.

18. Ustanovenie § 129 OSP upravovalo spôsob vykonávania dôkazu listinou. Vo všeobecnosti platilo, že ak zákon upravoval spôsob vykonania dôkazu, jeho vykonanie bolo možné iba spôsobom v zákone upraveným. Zákon stanovoval, že dôkaz listinou sa vykoná tak, že táto (alebo jej časť) sa na pojednávaní prečítala, alebo sa aspoň oboznámil jej obsah. Pod oboznámením obsahu listiny bolo treba rozumieť jej identifikáciu a oboznámenie účastníkov, prípadne ich zástupcov s tým, čo konkrétne táto listina obsahuje. Osobitný dôraz sa pritom kládol na zachytenie tejto skutočnosti (vykonania listinného dôkazu) do zápisnice o pojednávaní, navyše tak, aby bolo zrejmé, ktoré konkrétne listinné dôkazy a akým spôsobom boli na danom pojednávaní vykonané.

19. V občianskom súdnom konaní mal účastník nie len procesné právo (zároveň povinnosť) označiť dôkazné prostriedky na preukázanie ním tvrdených skutočností (§ 101 ods. 1 OSP a § 120 ods. 1 OSP),

ale tiež právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 OSP). Právo účastníkov vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu sa v konaní realizuje tak, že predseda senátu spravidla bezprostredne po vykonaní každého dôkazu umožní účastníkovi, aby sa k nemu bezprostredne vyjadril a aby uviedol všetko, čo pri hodnotení vykonaného dôkazu považuje za významné. Vyjadrenie k vykonanému dôkazu je jedným z podkladov, na základe ktorých súd pri rozhodovaní vo veci samej hodnotí dôkazy. Právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom nemožno zamieňať s možnosťou účastníkov na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (§ 118 ods. 4 OSP), pretože obsah a účel týchto procesných práv účastníka je rozdielny. Procesnú možnosť účastníka vyjadriť sa k vykonanému dôkazu musí súd vytvoriť účastníkovi už v rámci dokazovania.

20. O tom, aký bol v tej-ktorej veci procesný postup súdu a ako prebiehalo konanie, si dovolací súd môže urobiť obraz len zo spisu. To, ako prebiehalo pojednávanie, dovolací súd zisťuje zo zápisnice o pojednávaní.

20.1. Zo zápisnice súdu prvej inštancie o pojednávaní zo dňa 25. septembra 2015 (č. l. 238 spisu) je zrejmé, že súd vykonával dokazovanie oboznámením sa so spisovým materiálom Okresného súdu Košice II pod sp. zn. 17C/38/2008, pričom účastníci konania (strany sporu) nežiadali, aby boli tieto rozhodnutia v tomto konaní čítané, ani jednotlivé zápisnice, keďže sa zúčastnili pojednávania. Strany sporu mali priestor v zmysle § 118 ods. 4 na zhrnutie svojich návrhov a vyjadrení k dokazovaniu i právnej stránke veci. K uvedenému postupu zo strany súdu prvej inštancie neboli zo strany žalobcu ani žalovaného vznesené žiadne námietky. Zároveň strany sporu uviedli, že nemajú žiadne návrhy na doplnenie dokazovania.

20.2. Odvolací súd vyhodnotil ako neopodstatnené námietky žalovaného o porušení ustanovenia § 129 OSP, „lebo zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 25. 09. 2015 vyplývalo a o tom dobre vedeli obe strany sporu, že mali priestor v zmysle § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), účinného v čase priebehu pojednávania, na zhrnutie svojich návrhov a vyjadrenie sa k dokazovaniu i právnej stránke veci, čo napokon obe strany využili. Ak by žalovaný bol považoval vykonanie dôkazov za nedostačujúce alebo zastával iný názor, že boli vykonané nezákonným spôsobom, mohol tak namietat už v tomto štádiu súdneho konania, ale naopak on vo svojom záverečnom vyjadrení poukázal na konanie pod sp. zn. 17C/38/2008, ktoré absolútne nemá s týmto konaním súvislosť, keďže jednoznačne vedel, čo bolo obsahom tohto súdneho spisu a že v inom konaní bolo rozhodnuté už inak“ (bod 20. odôvodnenia napadnutého rozsudku). „Napokon súd prvej inštancie vykonával dôkaz listinami, oboznámil spisový materiál spisom sp. zn. 17C/38/2008 a prítomné strany sporu zhodne uviedli, že nežiadajú rozhodnutie ani zápisnice čítať, tzn. že vedeli o ich obsahu a aj z časovej následnosti týchto konaní jednoznačne vyplývalo, že o inom konaní v spore sp. zn. 17C/38/2008 vedel tak žalobca ako aj žalovaný“ (bod 21. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

20.3. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu dovolateľovi v dôsledku uvedeného postupu žiadna ujma na jeho procesných právach spôsobená nebola. Súd prvej inštancie mu vytvoril náležitú možnosť realizovať jeho procesné oprávnenia a vyjadriť sa k jednotlivým vykonaným dôkazom. Žalovaný bezprostredne na pojednávaní 25. septembra 2015 netvrdil porušenie svojich procesných práv, práve naopak explicitne nežiadal (rovnako ako žalobca) vykonať dokazovanie čítaním rozhodnutí a zápisníc z pripojeného spisu s odôvodnením, že sú mu známe, teda bol oboznámený s ich obsahom. Zároveň žalovaný mal právo sa k uvedenému postupu vyjadriť. Priebeh a výsledok iného sporu sp. zn. 17C/38/2008 bol relevantný v súvislosti s obranou žalovaného spočívajúcou v spochybňovaní platnosti zmluvy o pôžičke. V predmetnej veci na základe vykonaného dokazovania mali konajúce súdy dostatok skutkových poznatkov smerujúcich k záveru o preukázaní žalobcovho nároku, t. j. že preukázateľným spôsobom poskytol žalovanému pôžičku (žalobcom požadovanú sumu) a žalovaný mu požičanú sumu nevrátil. Napokon dovolací súd pripomína, že ústavný súd v zmysle svojej judikatúry posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m.m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovneniu sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhovneniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný význam

(m.m. IV. ÚS 320/2011).

20.4. Procesným postupom, ktorý bol v súlade so zákonom, nemohlo byť porušené právo dovolateľa na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

21. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je aj dovolacia námietka žalovaného týkajúca sa prípadného nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov, ktorú tiež bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe súdov nižšej inštancie, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 01. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

21.1. K hodnoteniu dôkazov súdmi nižších inštancií dovolací súd poukazuje na to, že do práva na spravodlivý proces sa premieta aj zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá síce nie je výslovne upravená v ústavnom poriadku, ale má svoj ústavnoprávny rozmer, keďže vyplýva z princípu nezávislosti súdov a sudcov. Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Porušením práva na spravodlivý proces je nesporné aj situácia, ktorá nerešpektuje pravidlá vymedzujúce proces vyhľadávania, vykonávania a hodnotenia dôkazov, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla najavo, alebo boli kvalifikovane namietané, ale nižšie súdy ich právne nezhodnotili v celom súhrne posudzovaných skutkových okolností bez toho, aby dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť.

22.2. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

23. V prejednávanom prípade obsah spisu nedáva ani podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil nepreskúmateľnosť, nepredvídateľnosť či arbitrárnosť (ktorú žalovaný naznačuje) predmetného rozhodnutia napadnutého dovolaním. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, dôsledkom čoho by bolo popretie zmyslu a podstaty práva na spravodlivý proces.

23.1. Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sú zjavné podstatné skutkové tvrdenia žalovaného, ako aj opis dôkaznej situácie v konaní, odkaz na právnu úpravu ako aj jej aplikácia na zistený skutkový stav. Odvolací súd podrobne osvetlil skutkové a právne závery súdu prvej inštancie, zhrnul odvolacie námietky žalovaného, vysvetlil, akým spôsobom skutkové tvrdenia a

argumenty žalovaného posúdil a aké právne normy aplikoval na zistený skutkový stav. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (ako aj z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie) je zrejmé, akým spôsobom bolo vyhodnotené priznanie žalobcovho nároku na zaplatenie sumy 66.387,83 eura s príslušenstvom. Súd nižšej inštancie na základe zisteného skutkového stavu zaujali stanovisko, že žalobca riadne odovzdal peniaze žalovanému, pri odovzdávaní peňazí boli sami v čase, kedy peniaze odovzdal, už bola vypracovaná aj písomná zmluva o pôžičke (predložená ako dôkaz v konaní), ktorú s á m žalovaný vypracoval. Odvolací súd sa zároveň vysporiadal aj s namietanou argumentáciou žalovaného ohľadne tvrdení, že by išlo pôvodne o fingovanú zmluvu o pôžičke, keď uviedol, že žalobca vo svojom dôkaznom bremene poukazoval na dôkazy vykonané v súdnom konaní pod sp. zn. 17C/38/2008 ako aj na tú skutočnosť, že v inom konaní žalobca (ako žalovaný v predmetnom konaní) neunesol dôkazné bremeno ohľadne neplatnosti tejto zmluvy, a preto zobral návrh späť. Aj odvolací súd ako aj súd prvej inštancie v inom spore, vo veci pod sp. zn. 17C/38/2008 považovali za platnú zmluvu o pôžičke zo dňa XX. XX. XXXX, pretože v inom konaní nebol preukázaný opak, teda nebola preukázaná jej neplatnosť. Súd nižšej inštancie preto aj v tomto konaní preto vychádzali zo záverov z konania pod sp. zn. 17C/38/2008, lebo ak žalovaný neponúkal žiadne dôkazné prostriedky na svoje tvrdenie, že žiadne peniaze neboli požičané od žalobcu, potom to mal dokazovať v inom konaní a aj keď dôkazy boli vykonané aj v tomto konaní pod sp. zn. 20C/143/2014 súdom prvej inštancie, musel súd prvej inštancie vychádzať aj z dôkazov vykonaných v konaní pod sp. zn. 17C/38/2008. Nebolo teda preukázané, aby žalobca (teraz žalovaný v tomto konaní) finančné prostriedky inému, t.j. teraz žalovanému neposkytol.

23.2. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalovaný sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnil a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so závermi vyjadrenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

24. Dovolací súd pri posudzovaní dôvodnosti namietaného porušenia procesných práv dovolateľa nezistil také nedostatky v postupe súdov nižšej inštancie, ktoré by odôvodňovali záver, že ich výklad a závery boli zjavne neodôvodnené, resp. záver, že odôvodnenie rozhodnutia je zmatečné, nepreskúmateľné, či v rozpore s princípom právnej istoty. Dovolací súd s poukazom na vyššie uvedené preto dospel k záveru, že procesný postup súdov, ktoré konali v zmysle zásad Civilného sporového poriadku (Občianskeho súdneho poriadku), nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Napadnuté rozhodnutie sa nevymyká v tomto smere nielen zo zákonného, ale ani z ústavnoprávneho rámca. Uvedeným postupom preto nedošlo k založeniu namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP a žalovaný neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

25. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania v danej veci aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

26. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku), musia byť (najskôr) splnené

predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 Civilného sporového poriadku (2Cdo/203/2016, 3Cdo/38/2019, 4Cdo/32/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/25/2018, 8Cdo/100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania).

27. Relevanciu podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku má právna otázka (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípadu) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, sudy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

28. Nesprávne právne posúdenie dovolateľ namietal vo vzťahu k otázke (ne)vykonania listinných dôkazov. Tvrdil, že obe strany sporu opakovane poukazovali na dôkazy, tvoriace obsah spisu pod sp. zn. 17C/38/2008, ktorý považovali za nositeľa dôkazných prostriedkov. Z obsahu zápisnice z pojednávania súdu prvej inštancie z 25. septembra 2015 bolo podľa žalovaného zrejmé, že jednotlivé listiny čítané neboli, a rovnako nebol oboznámený obsah tej-ktorej listiny, teda dokazovanie nebolo vykonané v súlade s OSP (bod 3.2.).

29. Najvyšší súd k položenej otázke uvádza, že dôvod, pre ktorý odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie bolo preukázanie žalobcovho nároku, t. j. že preukázateľným spôsobom poskytol žalovanému pôžičku (žalobcom požadovanú sumu) a žalovaný mu požičanú sumu nevrátil. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: odvolací súd riešil a (zároveň) sa pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018). Odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na riešení otázky (ne)vykonania dôkazov. Keďže v tomto prípade sa jednalo o namietaný procesný postup súdov nižšej inštancie, ale založil ho na riešení otázky preukázania žalobcovho nároku, t. j. že strany sporu platne uzatvorili zmluvu o pôžičke, pričom žalovaný si svoju povinnosť zo zmluvy nesplnil a žalobcovi požadovanú sumu nevrátil.

30. Na základe uvedeného možno konštatovať, že odvolateľom predostretá dovolacia otázka nebola pre rozhodnutie sporu rozhodujúca. Zodpovedanie tejto otázky dovolacím súdom by nevedlo k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia, nakoľko odvolací súd na nej nezaložil svoje rozhodnutie. Cieľom konania pred dovolacím súdom je poskytnúť dotknutej strane reálnu ochranu jej práva, nie riešiť teoretické alebo akademické otázky. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska § 421 ods. 1 CSP.

31. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že na podklade dovolania žalovaného podľa § 421 ods. 1 CSP nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

32. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného v časti, v ktorej namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, odmietol podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, odmietol podľa § 447 písm. f) Civilného sporového poriadku ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

33. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (dovolaním) napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP navrhovaným žalovaným a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019, 7Cdo/129/2020 alebo 2Cdo/91/2021).

34. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.